

HALŠTATSKÉ HRADIŠTĚ PŠOV, VRCH RUBÍN, ÚSTECKÝ KRAJ

Dodatky

Drahomír Koutecký

Před třemi roky jsem publikoval přehled záchranných akcí a sběrů na hradišti Rubín a popsal halštatské (bylanské) a knovízské nálezy uložené v muzeu Chomutov z výzkumu H. Preidla v letech 1934–38 (*Koutecký 2005*). Nálezy z Rubína uložené v bývalém Podbořanském muzeu jsou dnes uloženy v Regionálním muzeu v Žatci (*Dobeš 1992*). V. Kruta provedl ověřovací výzkum opevnění na hradišti v roce 1970 a jeho výsledky plánoval souhrnně publikovat s týmem spolupracovníků. V mezičase jednotliví autoři vybrali materiál pro dokumentaci. Tento převážně keramický materiál byl v Expozituře ARÚ ČSAV v Mostě kresebně zdokumentován H. Jonášovou. Části nakreslených nálezů jsem před lety převzal ke zpracování. Vzhledem k tomu, že V. Kruta nezorganizoval celkové zpracování nálezů z výzkumu, které je dle mého názoru v nedohlednu, pokusím se popsat, datovat a zhodnotit alespoň nálezy z doby halštatské.

Před více než 10 lety J. Bubeník (*1995*) podrobil kritice výzkum V. Kruty (s jeho souhlasem) a zhodnotil výsledky výzkumu a nálezy z doby hradištní. Základní údaje jsem převzal z tohoto článku. V. Kruta položil tři sondy přes tři valy, třetí val (vnitřní) měl být zdvojený, ale ukázalo se, že tomu tak nebylo; opevnění východní strany akropole chránily jen dva valy.

CHARAKTERISTIKA VALŮ S NÁLEZY DOBY HALŠTATSKÉ

Spodní val se ukázal být pouze náspem z kamenů a hlíny. Keramika halštatská se nacházela spolu s keramikou hradištní v sekundárním uložení, č. př. 194/70-1 – již. polovina, 194/70-6 – již. polovina sev. části ve hloubce 140–180 cm, 194/70-13 – popelovitá vrstva. Nálezů málo.

Horní val (podle přírůstkové knihy vnitřní val) byl zkoumán čtyřmi sondami A, B, C, D a C–D, č. př. 195/6-7, sonda A, vrstva 3–4; č. př. 195/70-10-12, sonda B, vrstva 1–3; č. př. 195/70-17, sonda C, vrstva 4; sonda C–D; č. př. 195/70-29-30, sonda D, vrstva 3–4.

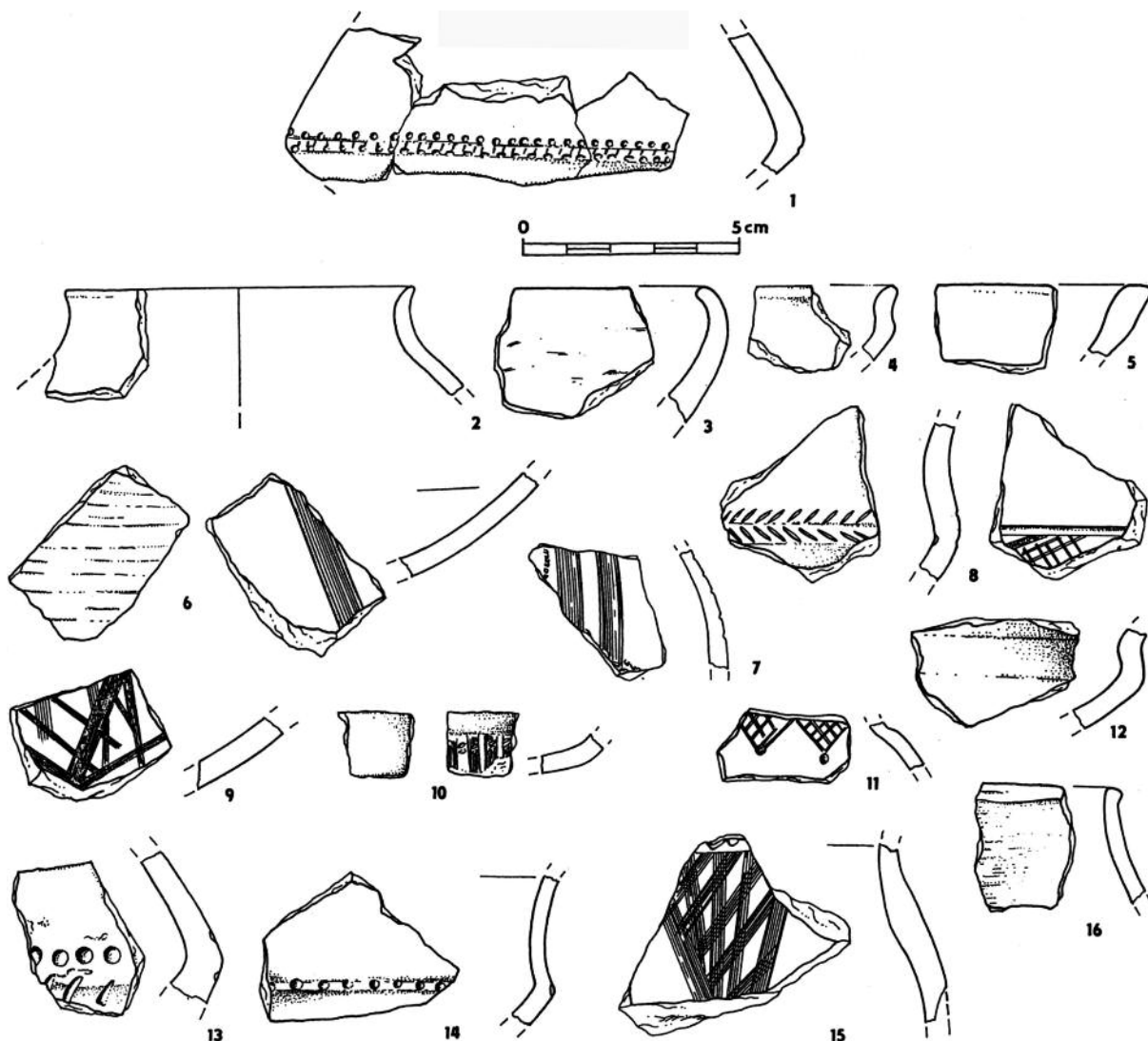
Vnitřní val nebyl porušen dřívějšími výkopy: spodní vrstva patřila kultuře knovízské (mohylové) střední část době halštatské a nahoře se nacházela zčásti porušená kultura hradištní (někde snad i starohradištní). Na středním valu hlavní sondy M bylo v jižní části 7 vrstev; č. př. 196/70-2, 4, 6, 8, 18, 22, 31; druhá část sondy M – v severním úseku byly 4 vrstvy, č. př. 200/70-19, 25, 26; sonda L měla 9 vrstev č. př. 197/70-4, 6, 7, 10, 13, 16, 17, 20, 22. Na vnitřním valu byly ještě zkoumány sondy O a P, 5 vrstev, č. př. 201/70-14, 15, 20, 23, 26.

POPIS NÁLEZŮ¹

Tab. I:

1. Rekonstrukce horní části široké amfory, Ø 8,0 cm (2)
2. Profil horní části zatažené misky (3)
3. Okrajové zl. misek (4–5)
4. Profily misek bez okrajů s vysokými hrdly a ostrými lomy zdobené důlky nebo vrypy (1, 8, 12–14, 17)
5. Zlomky stěn, patrně amfor, zdobené pásy vlásečnic (6–10)
6. Zlomky podhrdlí amfor zdobené pásy vlásečnic (7, 15)

¹ Pro zjednodušení popisu nálezů uvádím na konci každé položky v závorce číslo na tabulce.

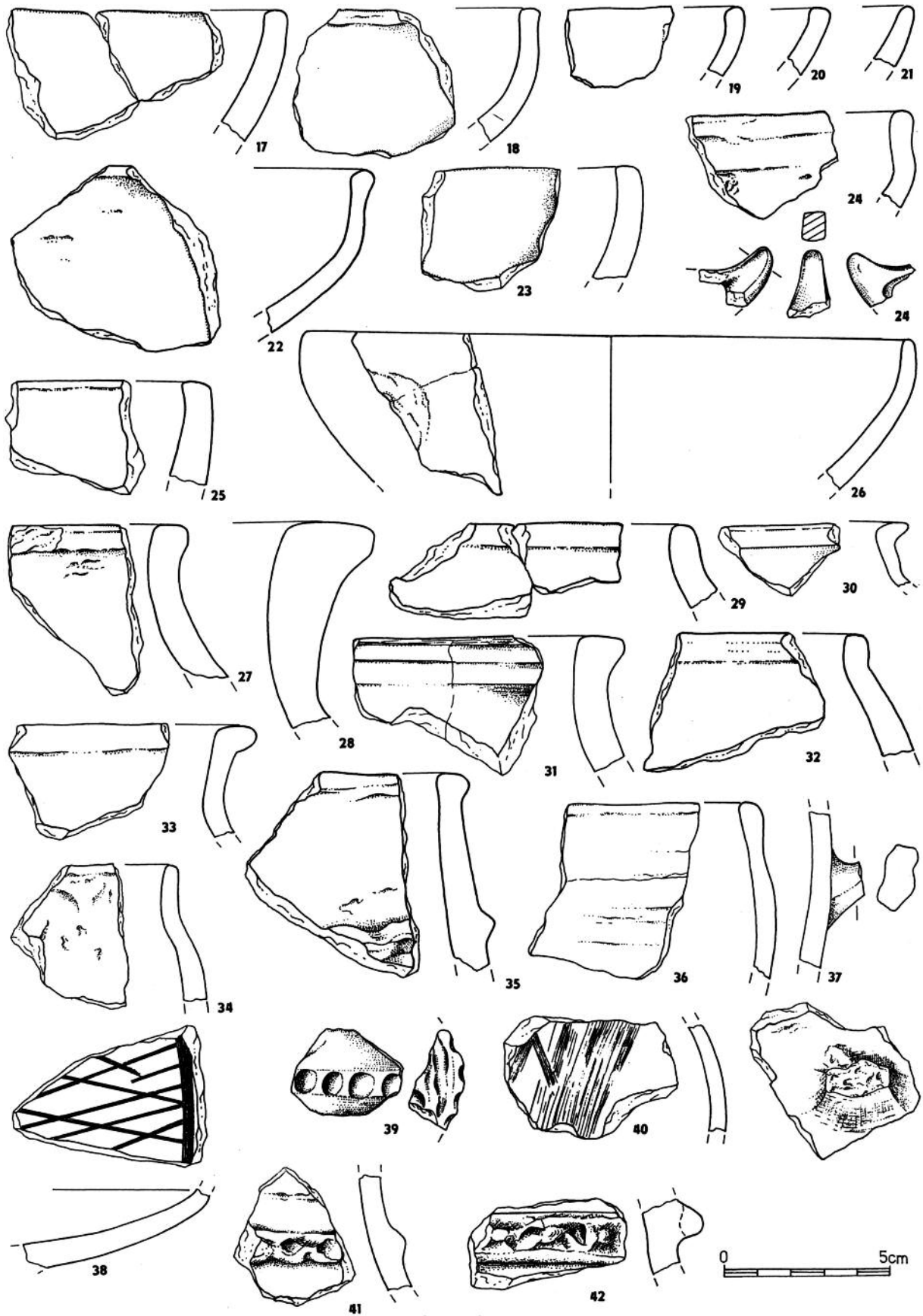
Tab. I. Pšov-Rubín 1970. Spodní, horní a vnitřní val. Keramika č. 1–16

Tab. II:

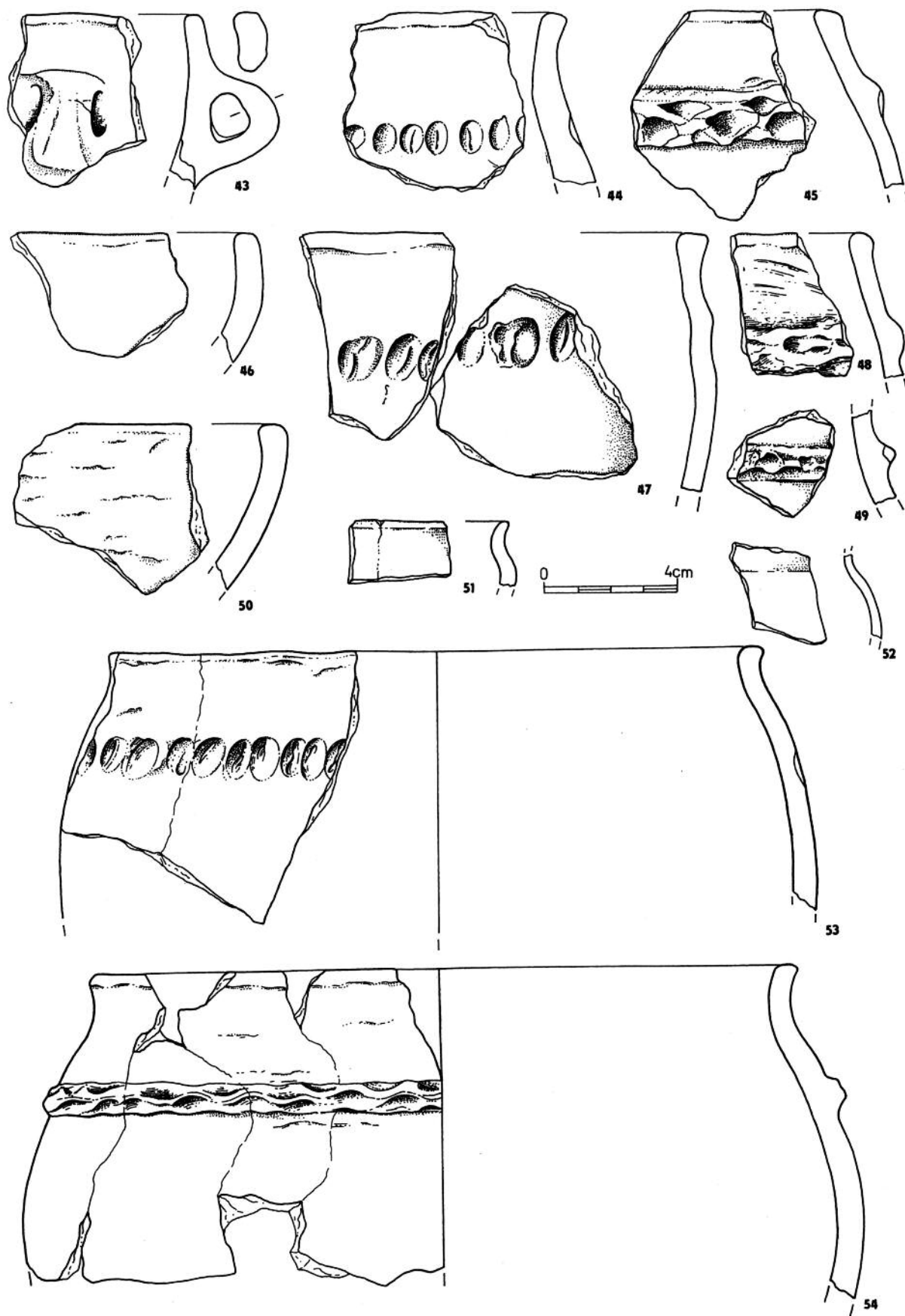
1. Profily horní části zatažených misek (19, 17, 23, 25)
2. Profily horní části rozevřených misek (20–21)
3. Profily misek slabě prohnutých stěn (18, 22, 24)
4. Rekonstrukce zatažené misky, spodek se dnem chybí, Ø 18,0 cm (26)
5. Profily hrdel hrnců (27–29, 31–32, 35)
6. Profily hrdel amfor (30, 33)
7. Profily horní části slabě zatažených hrnců (34, 36)
8. Zlomky hrnců zdobených plastickými páskami (39, 41–42)
9. Část misky zdobené uvnitř mřížkováním, provedeným černou lesklou barvou (38)

Tab. III:

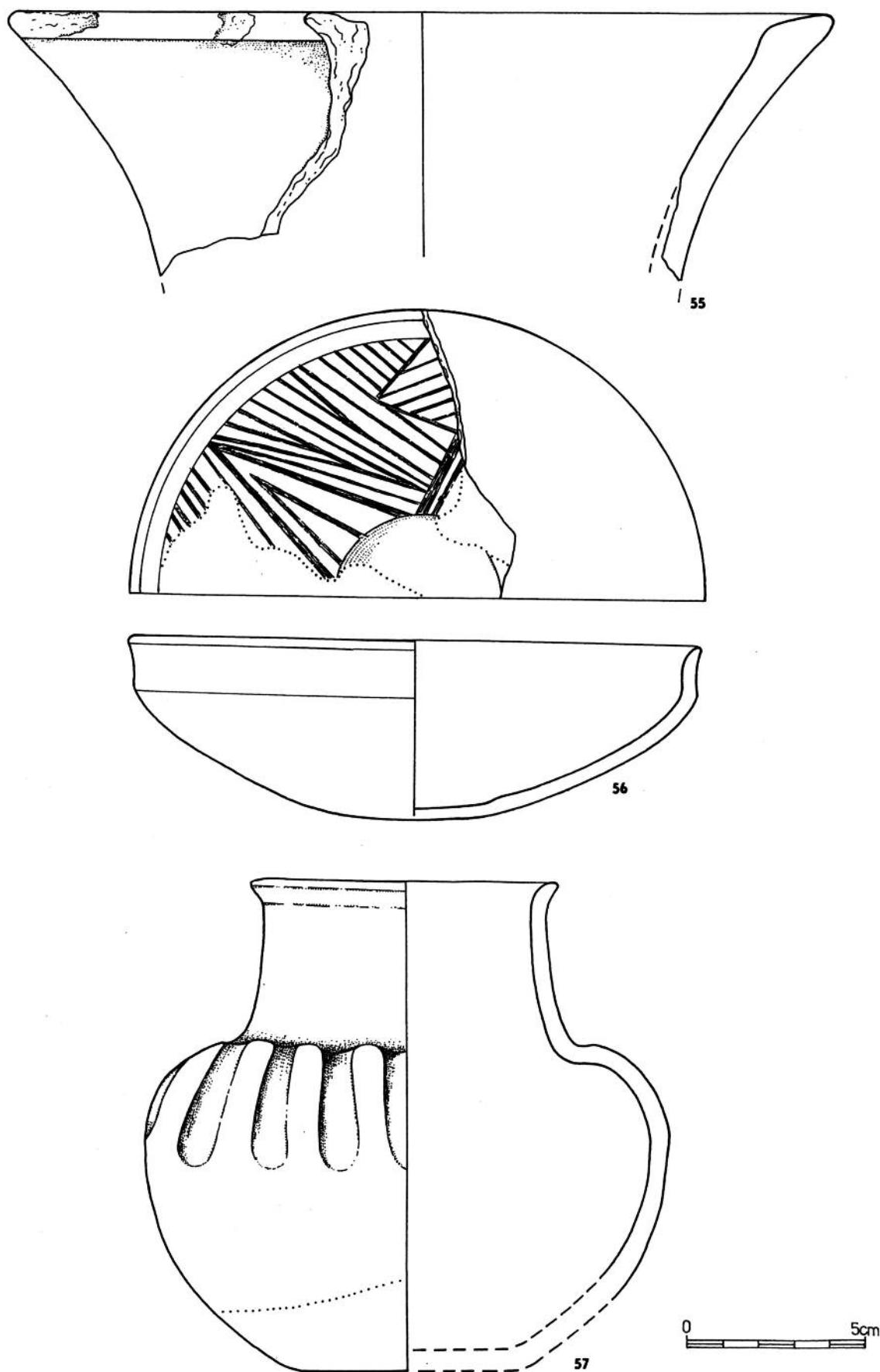
1. Profily horní části hrnců s plastickou páskou (45, 48)
2. Profily horní části hrnců zdobených na podhrdlí řadou důlků (44, 47)
3. Profily slabě zatažených misek (46, 50)
4. Profil nádoby s páskovým uchem pod okrajem (43)
5. Podhrdlí amfory s nasazením na hrdlo (52)
6. Rekonstrukce horní třetiny hrnce s řadou důlků, Ø 20,0, zv. (zachovaná výška) 8,5 cm (53)
7. Rekonstrukce horní třetiny jiného hrnce zdobeného plastickou páskou s důlků, Ø 21,5, zv. 10 cm (54)

Tab. II. Pšov-Rubín 1970. Horní a vnitřní val. Keramika č. 17-42

Tab. III. Pšov-Rubín 1970. Horní a vnitřní val. Keramika č. 43–54

Tab. IV. Pšov-Rubín 1970. Horní a vnitřní val. Keramika č. 55–57

Tab. IV:

1. Rekonstrukce hrdla amforovité zásobnice, Ø 23,0, zv. 7,5 cm (55)
2. Miska se zalomenou stěnou s vyšším hrdlem, byla uvnitř zdobená asi šesticípou hvězdicí a šrafováním mezi cípy (56)
3. Rekonstrukce lahvovité amfory s vysokým zúženým hrdlem, na podhrdlí zdobená širokými svislými žlábkami v. 14,0 cm (57)

Tab.V:

1. Rekonstrukce horní třetiny amfory, hrdlo zúžené odsazené, Ø 13,5, zv. 6,0 cm (58) a spodek těžé amfory (59)
2. Část hrnce s plastickou páskou s důlky (60)
3. Profil horní části hrnce s plastickou páskou s důlky (61)
4. Profil slabě zatažené misky (62)
5. Rekonstrukce horní třetiny slabě zatažené misky, uvnitř zdobené tuhovými pásy, Ø 19,0, zv. 3,3 cm (63)

ROZBOR NÁLEZŮ

Srovnáním halštatských nálezů H. Preidla (viz *Koutecký 2005*) a V. Kruty vyplývá, že na akropoli se vyskytovaly nálezy tvarově bohatší a výzdobně pestřejší. Misky s vysokým hrdlem, ostrým lomem, někdy přesekávaným (*tab. I:1,8,13,14*), rekonstrukce zaoblené mísy s ostrým lomem je uvnitř zdobená šesticípou vyleštěnou hvězdicí (*tab. IV:56*). Druhou variantou misek jsou tvary se zataženým okrajem (*tab. I:3; II:19–21,23; III:46,50; V:63*), rekonstrukce zatažené misky zdobená uvnitř tuhovými pásy (*tab. II:26*)

Druhým typem podle počtu výskytu jsou hrnce, opět ve dvou variantách: rekonstrukce horní části hrnců zdobené řadou důlků nebo plastickou páskou s důlky (*tab. III:53–54*), části hrdel hrnců s důlky (*tab. III:44,47*) s plastickou páskou (*tab. III:45,48–49; V:60–61*). Druhou nepočetnou variantou jsou hrnce se zúženou horní částí splývající s výdutí (*tab. II:36,34*); dále se vyskytují prohnutá hrdla hrnců, někdy s vytaženým okrajem (*tab. II:27–28,31,33*).

Třetímu typu patří amfory, jednou je zastoupeno hrdlo amforovité zásobnice (*tab. V:55*), dále horní část patrně baňaté amfory, snad teriny (*tab. V:58*), profily hrdel amfor (*tab. II:30,33*). Jediným celým tvarem je typická lahvovitá amfora, zdobená žlábkami (*tab. IV:57*). Chybí široké amfory, amforovité misky a koflíky.

Výzdoba halštatské keramiky

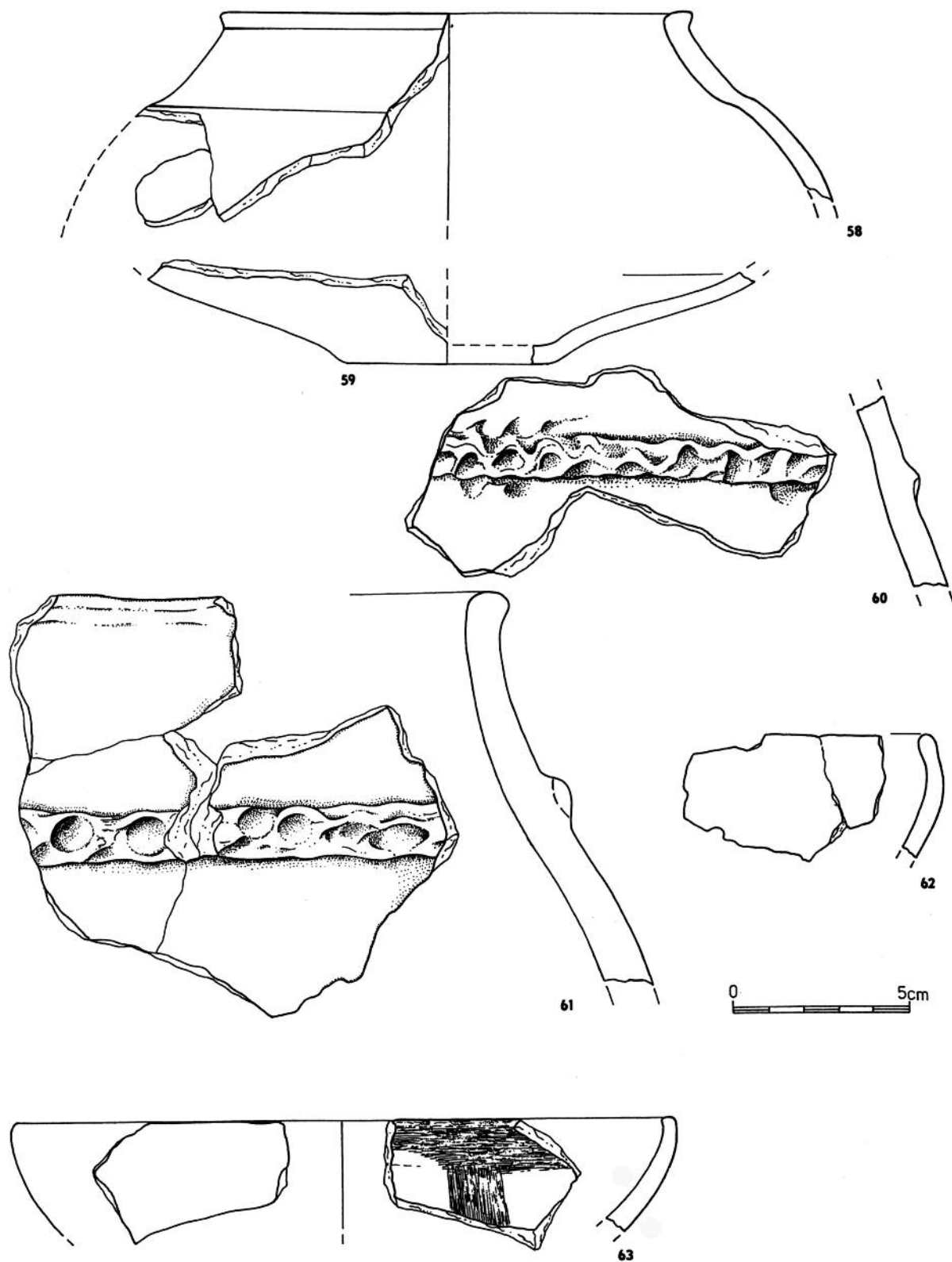
Nejčastější výzdobou uvnitř misek a na výdutích amforovitých nádob jsou vlešťované nebo ryté pásy vlásečnic (*tab. I:6–7,9–11,15*), následuje výzdoba plastická: na hrncích plastická páska nebo řada důlků (*tab. II:44–49; V:60–61*). Mezi plastickou výzdobou můžeme zařadit zahrocený pupek koflíku (*tab. II:24*). Ojedinelé se vyskytuje výzdoba tuhovými pásy uvnitř misek (*tab. II:38; V:63*). Objevuje se jediný případ misky s vnitřní výzdobou v podobě vyleštěné hvězdice se šrafováním mezi cípy na tuhovaném podkladě (*tab. IV:56*).

Datování

Rekonstrukce horní části amfory by svědčila pro zařazení ještě do mladšího období kultury bylanské (*tab. V:58*), miska s lomem a vyleštěnou výzdobou (*tab. IV:56*) a zaobleným tvarem asi také patří ještě do kultury bylanské (HD1). Do pozdně halštatského období se hlásí misky s ostrým, přesekávaným lomem a vysokým hrdlem (*tab. I:1,14*) a misky s dovnitř zataženým okrajem. Hrnce obou typů jsou průběžným zbožím od doby bronzové až do latěnu. Souhrnně můžeme zařadit keramiku z valů do HD1–HD3.

LITERATURA

- Bubeník, J. 1995:* K opevnění vrchu Rubínu u Podbořan – osada Dolánky, obec Podbořany, okr. Louny, v době hradištní, *Archeologické rozhledy* 47, 128–151.
- Dobeš, M. 1992:* Archeologická sbírka bývalého muzea v Podbořanech, *Zprávy České archeologické společnosti, Supplementum* 15, 7–11.
- Koutecký, D. 2005:* Halštatské hradiště Rubín, k. ú. Pšov, Ústecký kraj, *Archeologické rozhledy* 57, 147–166.

Tab. V. Pšov-Rubín 1970. Spodní, horní a vnitřní val. Keramika č. 58–63

DER HALLSTATTZEITLICHER BURGWALL PŠOV, BERG RUBÍN
Nachträge

Die hallstattzeitliche Keramik aus der Akropolis des Burgwalls aus den Untersuchungen von H. Preidel scheint im Vergleich mit Funden von V. Kruta aus Sondagen durch die Wälle formenreicher zu sein und weist eine buntere Verzierung auf: Mehrere keramische Bruchstücke sind z. B. schwarz und glänzend bemalt. Im Fundkomplex sind Formen, wie Schüsseln mit hohem Hals und scharfem Umbruch, Schüsseln mit eingezogenen Rändern (eine mit inneren graphitierten Bändern), weitere häufig mit Glanzverzierung auf graphitiertem Fundament vertreten. Danach folgen Töpfe mit einer Reihe von Dellen und plastischem Band. Amphoren sind selten. Amphorenschüsseln, breite Amphoren, Tassen mit spitzen Henkeln und die schwarze Bemalung auf Gefäßoberflächen fehlen vollkommen. Die Keramik kann grob in den jüngeren Zeitabschnitt der Bylaner Kultur bis in die späte Hallstattzeit (Ha D1–Ha D3) datiert werden.

DRAHOMÍR KOUTECKÝ

ÚSTAV ARCHEOLOGICKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE SEVEROZÁPADNÍCH ČECH, V. V. I., ŽIŽKOVA 835, 434 01 MOST